

Q&A verkiezingsprogramma PvdA

Voor lokale campaigners en (kandidaat-)Kamerleden

Versie: 7 mei 2010

In het kort

Het verkiezingsprogramma is klaar nu het congres het heeft aangenomen. Vandaar deze vernieuwde Q&A, die een vervolg is op de versie van 9 april jongsleden. In deze Q&A geven we op de meest voorkomende vragen antwoord. Omwillen van de leesbaarheid beginnen we met de meest gestelde vragen. Deze vragen en antwoorden keren later in de tekst terug, maar dan aangevuld met aanvullende informatie. Maar voor de duidelijkheid staan de belangrijkste vragen dus hier direct onder.

Mocht blijken dat bepaalde, veelvoorkomende vragen nog niet in de Q&A staan, mail dan naar Hayte de Jong op hdjong@pvda.nl.

Hoeveel investeert de PvdA in onderwijs?

De PvdA wil, net als GL en D66, ongeveer 2 miljard euro in het onderwijs investeren. We halen dat geld uit de onderwijsbegroting zelf, door studenten mee te laten betalen aan hun studie, het aantal subsidies te beperken, leerlingen sneller te laten studeren en het geld slimmer in te zetten. Leraren willen we beter opleiden en beter belonen.

Waarom wil de PvdA een sociaal leenstelsel?

De PvdA vraagt van mensen die dat kunnen opbrengen een bijdrage om de gevolgen van de vergrijzing en de crisis op te vangen. Daarom willen wij dat studenten zelf meebetalen aan hun studie. In de regel profiteren studenten aan hogescholen en universiteiten immers straks van het feit dat ze een goede opleiding hebben kunnen volgen.

Worden alle studiekosten omgezet in een lening?

Nee. Het gaat om de basisbeurs (studiefinanciering) die wordt omgezet in een lening. Van de 8000 euro die een student jaarlijks gemiddeld kost, draagt hij 1500 euro zelf bij in de vorm van collegegeld. De resterende 6500 euro betaalt de belastingbetaler. De huidige aanvullende beurs voor studenten uit gezinnen met lagere inkomens blijft ook bestaan. De OV-studentenkaart blijft behouden. De aanvullende lening (niet te verwarren met de aanvullende beurs voor lagere inkomens) blijft een lening, dat is-ie nu al. Afbetaling van de lening gebeurt in redelijkheid; er wordt rekening gehouden met inkomen of gebrek daaraan. Het sociale leenstelsel mag niet drempelverhogend werken; er wordt onderzoek gedaan naar de eventuele aanwezigheid van deze effecten.

Waarom wil de PvdA de AOW-leeftijd verhogen naar 67 jaar?

Omdat we vinden dat onze kinderen ook recht hebben op goed onderwijs, goede zorg en een fatsoenlijke oude dag. Door de crisis en de vergrijzing zijn die verworvenheden niet meer vanzelfsprekend. De PvdA wil daarom daadkrachtige en eerlijke hervormingen doorvoeren. Langer doorwerken is daar een van. We worden ouder en we blijven langer gezond. Het is logisch om, zoals Drees al zei, dat we dus langer werken. De manier waarop we werken is bovendien veranderd. Veel mensen gaan langer naar school en beginnen later met werken. En er zijn meer mogelijkheden om op latere leeftijd minder zwaar werk te verrichten.

Hoe zit het AOW-voorstel van de PvdA eruit?

We verhogen de AOW in 2020 naar 60 jaar en in 2025 naar 67 jaar, net als de pensioenleeftijd. De komende tien jaar (tot 2020) gebruiken we om de positie van oudere werknemers te verbeteren en toekomstige gepensioneerden in staat te stellen zich op deze veranderingen in te stellen. Er komt overigens de mogelijkheid om toch op je 65^e met AOW te gaan, maar dan wel tegen een lagere uitkering

Wat doet de PvdA voor de zware beroepen?

De ARBO-wetgeving wordt zodanig te verbeterd dat werknemers niet vroegtijdig verslijten. Het wordt voor mensen, die tot hun 65e doorwerken, mogelijk zich op hun 64e te laten keuren op basis van nader te bepalen criteria. Als zij "versleten" blijken, mogen zij stoppen met werken. Werkgevers worden financieel geprikkeld om te voorkomen dat werknemers vroegtijdig verslijten.

Waarom wil de PvdA de solidariteitsbijdrage van 60% over een inkomen boven de 150.000 euro?

De aanstaande besparingen die nodig zijn om de overheidsfinanciën op orde te krijgen, doen vaak meer pijn bij mensen met een laag inkomen dan bij mensen met een hoog inkomen. Dat vinden wij oneerlijk. Eerlijk delen betekent dat wij van mensen met een zeer hoog inkomen of een zeer hoog vermogen een bijdrage vragen. Dit levert 250 miljoen euro op. Dit is net ongeveer zoveel als het voorstel van het CDA om het gebruik van de OV-jaarkaart door studenten 'doelmatiger' in te zetten of net zoveel als de besparing die het instellen van een nationale politie oplevert (CDA en D66).

Wat doet de PvdA om mensen nu en straks aan het werk te houden?

Dankzij onze inzet heeft Nederland de laagste werkloosheid van Europa. Via om- en bijscholing, de deeltijd-WW en begeleiding naar nieuw werk (mobiliteitscentra) hebben 140.000 mensen een baan in plaats van dat ze werkloos thuis zitten. In sommige sectoren zijn te veel mensen aan het werk, in anderen te weinig (onderwijs en zorg). We stimuleren daarom dat geld uit O&O-fondsen (opleiding&ontwikkeling) wordt ingezet voor (om)scholing naar werk in andere sectoren. Wij hebben de economie aan de praat gehouden door investeringen in bouw en duurzame projecten zodat mensen aan het werk blijven. Dit schept en behoudt ook weer tienduizenden banen

“Bos redde wel de banken, maar laat de bankiers ongemoeid!”

- Door het redden van banken is het spaargeld van gewone burgers gered. En daardoor kwam het betalingsverkeer niet stil te liggen, waardoor de economie kon blijven functioneren.
- Bonussen komen onder toezicht. De Nederlandsche Bank kan bonussen terugvorderen, als ze onterecht zijn uitgekeerd. Ook kan de toezichthouder bonussen verbieden.
- Bij alle ingrepen (ING, Fortis, ABN Amro, SNS Reaal) zijn de bonussen over 2009 vervallen, en over 2010 wordt alleen het normale salaris uitgekeerd.
- De sector heeft een beloningscode ingesteld. Dat klinkt soft, maar is het niet. Nederland loopt daarmee voorop, en is hierin een voorbeeld voor andere landen. Als deze code niet goed genoeg werkt om de bonussen aan te pakken, maakt de PvdA er een wet van.
- Het wordt wettelijk verboden dat een bestuurder van een onderneming er privé op vooruit gaat als zijn bedrijf wordt overgenomen. Dus geen Rijkman Groenink meer, die 24 miljoen kreeg na verkoop van ABN Amro.

Hoeveel buurtagenten krijgen we erbij in uw programma?

PvdA investeert 190 miljoen euro voor 3.000 extra buurtagenten.

Hoe gaat de PvdA overlast, criminaliteit en intimidatie terugdringen?

De gemeenten hebben in de afgelopen jaren al veel extra bevoegdheden gekregen om overlast aan te pakken: gebiedsverboden, samscholingsverboden, inzet straatcoaches, etc. Maar voor het structureel tegengaan van overlast is meer nodig. Daarom ondersteunen we de thuiscultuur: ouders zullen op hun eigen verantwoordelijkheid worden aangesproken, zo nodig worden begeleid door gezinscoaches. Daarom dringen we de straatcultuur terug: behalve extra wijkagenten en straatcoaches is de PvdA voor '*slimmer straffen*'. Heel gericht kan een straatverbod of meldingsplicht worden opgelegd. En we versterken de schoolcultuur: nieuwe vormen van onderwijs waarin het leren van een vak gepaard gaat met structuur en goede begeleiding. Maar ook door een radicale aanpak van lesuitval en schoolverzuim.

Wat betekent het verkiezingsprogramma voor de middengroepen, of “de gewone man”?

Het programma betekent voor middengroepen (en voor ieder ander) dat ze kunnen blijven rekenen op goed onderwijs voor hun kinderen, omdat in onze plannen leraren de ruimte én het salaris krijgen dat ze verdienen. Het betekent dat ze kunnen rekenen op goede zorg voor hun ouders omdat wij niet rücksichtslos snijden in zorgpakketten en in salaris van verplegers. Het betekent bovendien - zelfs in zware tijden - koopkrachtbehoud. Juist omdat we niet roekeloos bezuinigen kunnen we die belofte beter waarmaken dan anderen. De PvdA zal er alles aan doen om de koopkracht op peil te houden. Een grote hervorming zoals de hypotheekrenteaftrek laten we langzaam beginnen en treft alleen de mensen met hoge inkomens en villa's. En hij blijft gewoon bestaan, wij schaffen hem niet af!

Welke bijdrage vraagt de PvdA van de hoogste inkomens?

- We vragen meer belasting op huizen boven de 1 miljoen euro (eigenwoningforfait, is reeds verhoogd)

- We hervormen de hypotheekrenteaftrek, waardoor de vooral de hoogste inkomens niet meer onevenredig veel kunnen aftrekken.
- We maken de zorgpremies deels inkomensafhankelijk. Hierdoor betalen de hogere inkomens meer dan de lagere inkomens voor hun zorgpremie.
- Beperking van de pensioenafrek

Waarin investeert de PvdA?

De PvdA investeert in onderwijs en banen. Concreet: we investeren in leraren, in taal en rekenen, in het oplossen van taalachterstand en het aanpakken van schooluitval. We investeren in het behoud van banen, zoals we al deden in de afgelopen jaren.

Hoeveel gaat de PvdA bezuinigen?

We gaan niet roekeloos bezuinigen, zoals de VVD bijvoorbeeld wil. Om de gevolgen van de vergrijzing en de crisis niet bij onze kinderen te leggen nemen we nu een besluit over 10 miljard euro in de komende vier jaar en over nog eens 10 miljard euro in de periode daarop, dus tot 2019. Dan blijft er nog ongeveer 9 miljard over. De daarvoor benodigde beslissingen nemen we al in de komende kabinetsperiode 2010-2015, maar zullen dus later worden uitgevoerd.

Waar gaat de PvdA op bezuinigen?

We bezuinigen op bureaucratie, op bestuur, op defensie, maar ook de hypotheekrenteaftrek, het scheefwonen en de AOW.

Waarom heeft de PvdA voor deze maatregelen gekozen?

We willen de rekening van deze crisis en de komende vergrijzing niet bij de volgende generaties neerleggen. We nemen daarom beslissingen die op termijn zich uitbetalen, in plaats van nu hap-snap te hakken in uitgaven en belastingen. We kijken daarom naar de AOW, hypotheekrenteaftrek etc. Te veel bezuinigen op korte termijn dreigt het broze economisch herstel in de knop te knakken.

Emancipatie, onderwijs en cultuur

Algemeen:

De PvdA is de partij van de emancipatie. Onderwijs en cultuur zijn daarbij onmisbaar. Iedereen moet een gelijke kans krijgen om zijn of haar talenten maximaal te benutten. Iedereen telt mee, naar aanleg en vermogen, van kansarm tot kansrijk. We willen de beste scholen en leraren voor onze kinderen. Daarbij gaat de overheid over het "wat" en de docenten en scholen over het "hoe".

Hoeveel investeert de PvdA in onderwijs?

De PvdA wil, net als GL en D66, ongeveer 2 miljard euro in het onderwijs investeren. We halen dat geld uit de onderwijsbegroting zelf, door studenten mee te laten betalen aan hun studie, het aantal subsidies te beperken, leerlingen sneller te laten studeren en het geld slimmer in te zetten. Leraren willen we beter opleiden en beter belonen.

Waarom wil de PvdA een sociaal leenstelsel?

De PvdA vraagt van mensen die dat kunnen opbrengen een bijdrage om de gevolgen van de vergrijzing en de crisis op te vangen. Daarom willen wij dat studenten zelf meebetalen aan hun studie. In de regel profiteren studenten aan hogescholen en universiteiten immers straks van het feit dat ze een goede opleiding hebben kunnen volgen.

Worden alle studiekosten omgezet in een lening?

Nee. Het gaat om de basisbeurs (studiefinanciering) die wordt omgezet in een lening. Van de 8000 euro die een student jaarlijks gemiddeld kost, draagt hij 1500 euro zelf bij in de vorm van collegegeld. De resterende 6500 euro betaalt de belastingbetaler. De huidige aanvullende beurs voor studenten uit gezinnen met lagere inkomens blijft ook bestaan. De OV-studentenkaart blijft behouden. De aanvullende lening (niet te verwarren met de aanvullende beurs voor lagere inkomens) blijft een lening, dat is-ie nu al. Afbetaling van de lening gebeurt in redelijkheid; er wordt rekening gehouden met inkomen of gebrek daaraan. Het sociale leenstelsel mag niet drempelverhogend werken; er wordt onderzoek gedaan naar de eventuele aanwezigheid van deze effecten.

Wat doet de PvdA voor de allerjongste leerlingen?

Het is onverteerbaar dat kinderen met onoverbrugbare taalachterstand aan de basisschool beginnen. Taal- en ontwikkelingsachterstanden bij kinderen moeten dus zo vroeg mogelijk worden gesignaleerd en verholpen. Het streven is om uiteindelijk voor- en vroegschoolse educatie (VVE) als standaardvoorziening voor kinderen vanaf tweeënhalf jaar aan te bieden. Zo voorkomen we dat kinderen met een achterstand aan de basisschool beginnen.

Mogen van de PvdA scholen leerlingen en leraren vanwege hun seksuele geaardheid weigeren?

Nee. De PvdA wil dat geen enkele school leerlingen en leraren vanwege hun seksuele geaardheid mag weigeren. Iedereen moet durven uitkomen voor zijn of haar seksuele identiteit.

Werk en inkomen

Algemeen:

De PvdA wil een nieuw **Sociaal Akkoord**. Er zijn vele problemen: denk aan stijgende pensioenkosten, oplopende werkloosheid en nauwelijks geld voor nieuw beleid, die schreeuwen om een oplossing. Dit vraagt om een dergelijk akkoord.

Het is zaak voor werknemers en werkgevers om de handen in één te slaan en zij moeten bereid zijn om over hun eigen schaduw heen te stappen. Werkgevers zouden zich vooral moeten verplichten tot het aan het werk krijgen en houden van zoveel mogelijk mensen, met daarbij specifieke aandacht voor oudere en kwetsbare werknemers.

Werknemers zouden zich moeten verplichten tot verantwoorde loonmatiging. Ook het introduceren van een periode van loondoorbetalingsverplichting in de WW onder gelijktijdige verkorting van de WW-duur met een zelfde periode, moet bespreekbaar zijn.

De overheid kan een bijdrage leveren door vrijgevallen gelden in te zetten voor loonkostensubsidies voor oudere werknemers en werknemers aan de onderkant van de arbeidsmarkt.

Gaat de PvdA de WW aanpassen? (zie ook de tekst over het Sociaal Akkoord hierboven).
Nee. De hoogte en duur van de WW blijven gelijk.

Wat betekent "het introduceren van een periode van loondoorbetalingsverplichting in de WW onder gelijktijdige verkorting van de WW-duur met een zelfde periode"?

Dit betekent dat de duur en de hoogte van de uitkering in de periode tussen ontslag en bijstand (de WW) onveranderd blijven. Het is de inzet van de PvdA om werkgevers, als onderdeel van het Sociaal Akkoord, meer gaan bijdragen aan de doorbetaling van hun werknemers. Dit vergroot de prikkel bij werkgevers om deze werknemers zo snel mogelijk van werk naar werk te helpen.

Gaat de PvdA het ontslagrecht aanpassen?

Nee, werknemers blijven goed beschermd tegen onrechtmatig ontslag.

Hoe pakt de PvdA de jeugdwerkloosheid aan?

Jongeren die school verlaten, worden gevolgd tot ze een startkwalificatie of een reguliere baan hebben. Op school komt er meer oriëntatie op de toekomstige baan. De PvdA wil meer leerwerkbanen voor jongeren van 16 en 17 jaar die nog op school zitten.

Wat doet de PvdA om deeltijdwerk te bevorderen?

Wanneer werkloze, alleenstaande ouders in deeltijd willen gaan werken, dan worden zij gecompenseerd voor het verschil in inkomsten ten opzichte van hun uitkering. Voor deeltijdwerkers gaat het lonen om meer uren te werken. Dit is vooral voor vrouwen van belang omdat zij veelal in deeltijd werken. We passen de fiscale kortingen (bv. aanrechtsubsidie) met dat doel aan.

Wat doet de PvdA om werk en zorg voor kinderen in de toekomst met elkaar te kunnen combineren?

We willen de verlofregelingen verbeteren. Daarom wordt de keuzemogelijkheid vergroot met betrekking tot welk verlof wanneer wordt opgenomen; dit geldt ook voor het babyverlof. Ook voegen we de verschillende verlofregelingen samen.

Kinderopvang en onderwijs worden beter op elkaar afgestemd. De kwaliteit van de kinderopvang blijft een belangrijk aandachtspunt.

Op dit moment kent ons land maar liefst negen regelingen om ouders met kinderen financieel te ondersteunen. De PvdA wil het aantal regelingen verminderen.

Hoe wil de PvdA de kinderopvang verbeteren?

Het gaat ons vooral om een hogere kwaliteit en voldoende aanbod. Die kwaliteit vergroten we door te investeren in de scholing van de mensen die werken in de opvang. Praktische voorbeelden scholing: meer HBO-geschoolden, cursussen Vroeg- en Voorschoolse Educatie (VVE) voor leidsters die met kinderen met een taalachterstand werken. En door samenhang met het onderwijs te vergroten en voldoende aanbod te organiseren we door de wachtlijsten aan te pakken. Praktische voorbeelden aanbod vergroten: stimuleren brede scholen (incl. opvang) en lokaal sneller verlenen van bouwvergunning aan ondernemers in opvang

De PvdA wil af van de 9 kindregelingen. Welke blijven er over?

Op dit moment hebben we maar liefst negen regelingen, waarbij de optelsom van al die regelingen leidt tot een situatie waarbij we door de bomen het bos niet meer zien. We willen die regelingen vereenvoudigen, zodat er in elk geval aan twee doelstellingen wordt voldaan. Een goede inkomensondersteuning voor gezinnen met kinderen (kinderbijslag en kindgebonden budget) en een goede regeling om arbeidsparticipatie te steunen, zoals de kinderopvangtoeslag.

Waarom wil de PvdA de AOW-leeftijd verhogen naar 67 jaar?

Omdat we vinden dat onze kinderen ook recht hebben op goed onderwijs, goede zorg en een fatsoenlijke oude dag. Door de crisis en de vergrijzing zijn die verworvenheden niet meer vanzelfsprekend. De PvdA wil daarom daadkrachtige en eerlijke hervormingen doorvoeren. Langer doorwerken is daar een van. We worden ouder en we blijven langer gezond. Het is logisch om, zoals Drees al zei, dat we dus langer werken. De manier waarop we werken is bovendien veranderd. Veel mensen gaan langer naar school en beginnen later met werken. En er zijn meer mogelijkheden om op latere leeftijd minder zwaar werk te verrichten.

Hoe zit het AOW-voorstel van de PvdA eruit?

We verhogen de AOW in 2020 naar 60 jaar en in 2025 naar 67 jaar, net als de pensioenleeftijd. De komende tien jaar (tot 2020) gebruiken we om de positie van oudere werknemers te verbeteren en toekomstige gepensioneerden in staat te stellen zich op deze veranderingen in te stellen. Er komt overigens de mogelijkheid om toch op je 65^e met AOW te gaan, maar dan wel tegen een lagere uitkering

Wat doet de PvdA voor de zware beroepen?

De ARBO-wetgeving wordt zodanig te verbeterd dat werknemers niet vroegtijdig verslijten. Het wordt voor mensen, die tot hun 65e doorwerken, mogelijk zich op hun 64e te laten keuren op basis van nader te bepalen criteria. Als zij "versleten" blijken, mogen zij stoppen met werken. Werkgevers worden financieel geprikkeld om te voorkomen dat werknemers vroegtijdig verslijten.

Waarom wil de PvdA de solidariteitsbijdrage van 60% over een inkomen boven de 150.000 euro?

De aanstaande besparingen die nodig zijn om de overheidsfinanciën op orde te krijgen, doen vaak meer pijn bij mensen met een laag inkomen dan bij mensen met een hoog inkomen. Dat vinden wij oneerlijk. Eerlijk delen betekent dat wij van mensen met een zeer hoog inkomen of een zeer hoog vermogen een bijdrage vragen. Dit levert 250 miljoen euro op. Dit is net ongeveer zoveel als het voorstel van het CDA om het gebruik van de OV-jaarkaart door studenten 'doelmatiger' in te zetten of net zoveel als de besparing die het instellen van een nationale politie oplevert (CDA en D66).

Wat doet de PvdA om mensen nu en straks aan het werk te houden?

Dankzij onze inzet heeft Nederland de laagste werkloosheid van Europa. Via om- en bijscholing, de deeltijd-WW en begeleiding naar nieuw werk (mobiliteitscentra) hebben 140.000 mensen een baan in plaats van dat ze werkloos thuis zitten. In sommige sectoren zijn te veel mensen aan het werk, in anderen te weinig (onderwijs en zorg). We stimuleren daarom dat geld uit O&O-fondsen (opleiding&ontwikkeling) wordt ingezet voor (om)scholing naar werk in andere sectoren. Wij hebben de economie aan de praat gehouden door investeringen in bouw en duurzame projecten zodat mensen aan het werk blijven. Dit scheidt en behoudt ook weer tienduizenden banen

Wat betekent het verkiezingsprogramma voor de middengroepen, of "de gewone man"?

Het programma betekent voor middengroepen (en voor ieder ander) dat ze kunnen blijven rekenen op goed onderwijs voor hun kinderen, omdat in onze plannen leraren de ruimte én het salaris krijgen dat ze verdienen. Het betekent dat ze kunnen rekenen op goede zorg voor hun ouders omdat wij niet rücksichtslos snijden in zorgpakketten en in salaris van verplegers. Het betekent bovendien - zelfs in zware tijden - koopkrachtbehoud. Juist omdat we niet roekeloos bezuinigen kunnen we die belofte beter waarmaken dan anderen. De PvdA zal er alles aan doen om de koopkracht op peil te houden. Een grote hervorming zoals de hypotheekrenteaftrek laten we langzaam beginnen en treft alleen de mensen met hoge inkomens en villa's. En hij blijft gewoon bestaan, wij schaffen hem niet af!

Welke bijdrage vraagt de PvdA van de hoogste inkomens?

We vragen meer belasting op huizen boven de 1 miljoen euro (eigenwoningforfait, is reeds verhoogd) We hervormen de hypotheekrenteaftrek, waardoor de vooral de hoogste inkomens niet meer onevenredig veel kunnen aftrekken.

We maken de zorgpremies deels inkomensafhankelijk. Hierdoor betalen de hogere inkomens meer dan de lagere inkomens voor hun zorgpremie.

Beperking van de pensioenafrek

De mensen met de laagste inkomens hebben het al zwaar te verduren door de recessie. Zij verliezen hun baan en hun inkomen, dus nu niet doen alsof de hoogste inkomens het slachtoffer zijn. Want als deze belastingen op jou van toepassing zijn, dan heb je de recessie goed doorstaan.

Hoeveel investeert u in armoedebestrijding?

150 miljoen euro. Dat zetten we in voor schuldhulpverlening en voor armoedebestrijding bij kinderen. Er groeien nog steeds veel te veel kinderen op in armoede. 61.000 kinderen verkeren daardoor in een isolement. Zijn geen lid van een vereniging, gaan niet op schoolreisje en niet op vakantie. Dat willen wij veranderen.

Ondernemerschap

Algemeen

Ondernemerschap is de bron van innovatie en economische groei. Ondernemerschap vinden we voornamelijk in het MKB, dat moet worden gekoesterd. We zetten ons in voor betere kansen voor ZZP'ers. Het mag nooit meer voorkomen dat een hele economie, aan de rand van de afgrond wordt gebracht door falende markten, falend toezicht en falende moraal. Hiertoe zullen we maatregelen nemen, bij voorkeur internationaal. Alleen zo kunnen we een vergelijkbaar scenario in de toekomst voorkomen.

Wat doet de PvdA ten aanzien van de banken?

Banken moeten kleiner en transparanter. Nederlandse banken zullen kleiner moeten zijn dan in het verleden om de risico's voor de belastingbetaler in het geval het toch mis gaat, beperkt te houden. Nederland voert een bankbelasting in, liefst in internationaal verband. Er komt een nationalisatiewet die het voor de overheid mogelijk maakt onder uitzonderlijke omstandigheden, als de rekening voor de belastingbetaler te hoog dreigt te worden, een bank te nationaliseren. De code banken wordt strikt gehandhaafd. Als banken zich niet aan de eisen van de code houden, met name voor wat betreft het bonusbeleid, komt er een speciale wet om dit toch te regelen.

"Bos redde wel de banken, maar laat de bankiers ongemoeid!"

- Door het redden van banken is het spaargeld van gewone burgers gered. En daardoor kwam het betalingsverkeer niet stil te liggen, waardoor de economie kon blijven functioneren.
- Bonussen komen onder toezicht. De Nederlandsche Bank kan bonussen terugvorderen, als ze onterecht zijn uitgekeerd. Ook kan de toezichthouder bonussen verbieden.
- Bij alle ingrepen (ING, Fortis, ABN Amro, SNS Reaal) zijn de bonussen over 2009 vervallen, en over 2010 wordt alleen het normale salaris uitgekeerd.
- De sector heeft een beloningscode ingesteld. Dat klinkt soft, maar is het niet. Nederland loopt daarmee voorop, en is hierin een voorbeeld voor andere landen. Als deze code niet goed genoeg werkt om de bonussen aan te pakken, maakt de PvdA er een wet van.
- Het wordt wettelijk verboden dat een bestuurder van een onderneming er privé op vooruit gaat als zijn bedrijf wordt overgenomen. Dus geen Rijkman Groenink meer, die 24 miljoen kreeg na verkoop van ABN Amro.

Hoe ondersteunt de PvdA kleine ondernemers, waaronder veel ZZP'ers?

- Wij willen niet dat mensen onverzekerd rondlopen (bijv. in bouw/zorg). Daarom komt er een wettelijk verplichte verzekering van ZZP'ers voor de financiële gevolgen van ziekte en arbeidsongeschiktheid. -Daarmee kan worden voorkomen dat onverzekerde ZZP'ers bij ziekte of arbeidsongeschiktheid in de bijstand belanden.
- Als je van werknemer ZZP'er wordt mag je aantal jaren aangesloten blijven bij je oude pensioenfonds. Dit willen we ook fiscaal ondersteunen, vergelijkbaar met de faciliteiten voor individuele pensioenverzekeringen, inclusief de aftopping die daar geldt.
- De overheid moet het mogelijk maken dat ook het MKB en ZZP'ers vaker mee kunnen dingen naar haar opdrachten en aanbestedingen.

Welke overige maatregelen wil de PvdA treffen voor kleine ondernemers?

- Wij willen toe naar één winstbox in de belastingen voor ondernemers.
- Mocht de kredietverlening structureel in het nauw dreigen te raken, dan moet de overheid bereid zijn een (tijdelijk) fonds op te richten waarmee de kredietverlening wordt ondersteund. Zo houden we de economie draaiende.
- Particuliere initiatieven ter ondersteuning van kredietverlening aan en vermogensvorming in het MKB moeten worden ondersteund, bijvoorbeeld door initiatieven met betrekking tot microfinanciering.
- Er komt één digitaal overheidsloket voor alle ondernemingszaken, eenmalige gegevensuitvraag en verdere digitalisering van formulieren.
- Starters en doorgroeiers gaan we extra fiscaal ondersteunen.
- De investeringen in onderwijs zijn heel belangrijk voor ondernemers; niemand heeft zo veel belang bij goed opgeleid personeel als ondernemers.
- We willen de aanbestedingsregels aanpassen zodat kleine ondernemers makkelijker kunnen bieden op overheidsopdrachten.

- Daarnaast is vooral ook de open blik van de PvdA belangrijk, over de landsgrenzen. Nederland moet zich niet terugtrekken achter de dijken. Juist met onze open houding verdienen we veel geld, en investeren bedrijven in Nederland.

Een duurzame toekomst

Algemeen:

De PvdA kiest voor duurzaamheid, ook omdat voor ons welvaart meer behelst dan koopkracht en economische groei alleen. We willen in 2020 de schoonste en meest efficiënte energievoorziening van Europa hebben. Hierdoor verkleinen we onze afhankelijkheid van gas uit Rusland en het Midden-Oosten en scheppen we groene banen. We creëren kansen in sectoren waar voor Nederland wereldwijd kansen liggen.

U had kritiek op van der Hoeven die de subsidies voor duurzame energie af wil schaffen, maar u doet precies hetzelfde? Hoe zit dat?

- Van der Hoeven trok niet alleen de stekker uit de subsidie maar vooral de ambitie uit het milieubeleid door te stellen dat we wel kunnen afzakken naar Europese doelen.
- Wij willen dat niet. Wij willen koploper worden en hebben dus de enorme ambitie om bijvoorbeeld meer dan een derde van alle stroom in Nederland groen laten zijn in 2020 (nu is het 9%).
- Eerst - nu veel bronnen nog duur zijn - met subsidies maar later overgenomen door verplichtingen. Dat werkt bij die grote hoeveelheden veel beter. We willen bijvoorbeeld kolencentrales verplichten om biomassa te stoken. Ben je van die CO2 af en heb je duurzame energie.

U verplicht energiebedrijven om energiebesparing bij hun klanten te realiseren? Dat kan toch helemaal niet werken?

- Kijkt u eens op de websites van energiebedrijven! U zult zien dat energiebedrijven hun klanten proberen te verleiden tot zuinigheid. Dat is een nieuwe markt, daar kunnen ze ook geld mee verdienen. Dus ik maken wij ons daar geen zorgen over.
- In Engeland werkt het succesvol. Daar gaan energiebedrijven deur aan deur met dubbelglas en isolatiewol om mensen te helpen te besparen. Goed voor het energiebedrijf (het ontloopt de boete als ze niet genoeg besparing realiseren), goed voor de bewoner (want de rekening daalt) en goed voor het milieu.

Wat is het standpunt van de PvdA ten aanzien van kernenergie?

De PvdA wil toe naar een duurzame en veilige energievoorziening. En dat is nodig ook. Fossiele brandstoffen nemen af en in toenemende mate zijn we afhankelijk van andere landen. Kernenergie zien wij echter niet als lange termijn oplossing om een duurzame samenleving te bereiken zolang een oplossing voor het afvalprobleem nog niet in zicht is.

Waarom heeft de PvdA dan wel ingestemd met de bouw van nieuwe kolencentrales?

- Deze kolencentrales zijn een erfenis van D66-minister Brinkhorst. Helaas kunnen we ze niet verbieden, maar we kunnen wel zorgen dat duurzame energie aantrekkelijk is, bijvoorbeeld door het voorgang te geven op het elektriciteitsnet.
- Daarnaast hebben we plannen om kolencentrales te verplichten biomassa bij te stoken.
- Bovendien hebben we fors geïnvesteerd in duurzame energie en daar gaan we mee door.
- Dit alles heeft effect. Van de vijf oorspronkelijke centrales, worden er al twee niet meer gebouwd.

Wat wil de PvdA met de kilometerheffing?

In plaats van het bezit wordt het gebruik van de auto belast naar milieubelasting, plaats en tijd. Voor vrachtauto's wordt het systeem ingevoerd waarmee in Duitsland goede ervaringen zijn opgedaan. Uit de heroverwegingsrapporten blijkt dat het huidige plan erg kostbaar en moeilijk in te voeren wordt. Dat noopt ook ons serieus te kijken naar alternatieven die wel uitvoerbaar en betaalbaar zijn. Het principe van het belasten van gebruik in plaats van bezit, blijft echter recht overeind staan.

Zorg

Algemeen:

Gezondheid en welzijn behoren tot de belangrijkste waarden van het leven. De patiënt moet weer centraal staan. De overheid staat garant voor toegankelijke en goede zorg. In onze visie kan goede gezondheidszorg niet zonder solidariteit. Tussen ziek en gezond, jong en oud, hoge en lage inkomens. Iedereen telt mee.

Wat wil de PvdA doen met de zorgtoeslag en eigen bijdrage in de zorg?

De PvdA wil een kleine nominale premie met daarboven een inkomensafhankelijke premie. Hierdoor wordt de zorgtoeslag overbodig. Dat is eenvoudiger, doelmatiger en eerlijker. We willen geen eigen bijdrage in de zorg (775 euro), zoals het CPB heeft berekend.

Stopt de PvdA helemaal met marktwerking in de zorg?

Voor de PvdA staat goede zorg op de eerste plaats. Daarom maken wij pas op de plaats met de marktwerking bij de ziekenhuizen en zijn we tegen marktwerking in de AWBZ. Wij wijzen het winstmotief af bij de maatschappelijke zorgonderneming en we kiezen voor samenwerking boven concurrentie. Ook vinden wij dat de lonen van specialisten omlaag moeten. We zijn blij dat minister Klink dat laatste nu eindelijk ook ziet.

De PvdA wil gemeenten meer taken geven uit de AWBZ en Jeugdzorg. Waarom?

Door gemeenten meer taken uit de AWBZ en de jeugdzorg te geven kan van gemeenten worden gevraagd zorg, onderwijs, werk en welzijn met elkaar te verbinden zodat een zwaarder beroep op zorg kan worden voorkomen. Juist op deze manier kunnen beslissingen over zorg dichtbij de mensen zelf worden genomen. Dit komt de kwaliteit van de zorg ten goede.

Wat doet de PvdA aan het personeelstekort in de zorg?

Er moet meer aandacht komen voor de inhoud van het werk (minder bureaucratie en meer zelfsturing), voor arbeidsomstandigheden (in het bijzonder voor oudere werknemers) en voor goede beloning en voorzieningen om arbeid en zorg met elkaar te combineren. En er moeten voldoende stageplekken in de zorg komen.

Waar haalt u het geld in de zorg vandaan?

Verlagen van de salarissen van specialisten. *Klink kondigt nu precies aan wat de PvdA al tijden voorstelt en waar hij nooit naar wilde luisteren: breng de specialisten de facto in loondienst en budgetteer de bedragen voor de ziekenhuizen vooraf. Je moet niet alles aan de krachten van de markt overlaten. Blij dat Klink dat nu ook ziet, door schade en schande wijs geworden.* We willen er ook voor zorgen dat zoveel mogelijk mensen dichtbij huis worden geholpen, door hun huisarts in plaats van in het ziekenhuis, dat veel duurder is. We bestrijden bureaucratie. Vooral in de thuiszorg. Aan wie dat kan betalen, vragen we een hogere eigen bijdrage.

Wat brengt dat allemaal op?

Samen meer dan 2 miljard euro.

Samenleven in buurt of wijk

Algemeen:

Voor veel mensen is de buurt de plek waar een groot deel van het dagelijks leven zich afspeelt. De PvdA wil dat de overheid bewoners ondersteunt die iets moois van hun buurt willen maken. De overheid moet haar zaken, zoals veiligheid, op hebben, maar ook verwachten wij betrokkenheid van burgers onderling. Als burens, als ouders, als leden van dezelfde sportclub. Vrijwilligerswerk en mantelzorg spelen hierin een belangrijke rol. In vitale gemeenschappen past voor de PvdA intolerantie noch onverdraagzaamheid. De boel bij elkaar houden vraagt heel veel; van de burgers en van alle burgers.

Zet de PvdA de wijkenaanpak voort?

De PvdA wil door met de wijkenaanpak, met nog meer ruimte geven voor initiatieven en prioriteiten van bewoners zelf. Geleidelijk kan de aandacht worden verlegd van herstructurering naar gewoon goed onderhoud en beheer. En we blijven werken aan goede voorzieningen zoals de Brede buurtschool.

Hoe gaat u de wijkaanpak financieren?

De wijkaanpak is voor de PvdA, maar vooral voor de bewoners, zo belangrijk dat we hier 265 miljoen voor zullen uittrekken

Zetten we het beleid van minister Van der Laan voor inburgering en huwelijksmigratie voort?

Ja. We willen taalles op de werkvloer mogelijk maken, inburgering koppelen aan school van jonge kinderen met achterstanden, en blijven werken aan de kwaliteit van de lessen. We stellen de eis dat de partner in Nederland zijn nieuwe partner zelf moet kunnen onderhouden. Wij eisen wij van de partner een gedegen voorbereiding op, en kennis van, Nederland en de Nederlandse taal. Gedwongen huwelijken moeten direct worden aangepakt, onder andere door scherpere controle op schijnhuwelijken en het expliciet strafbaar stellen van uithuwelijken. Ook gaan we de mogelijkheden onderzoeken om het fenomeen van herhaalde huwelijksmigratie, waarbij een man met grote regelmatig nieuwe vrouwen laat overkomen uit het land van herkomst, aan te pakken.

Hoe gaat de PvdA voorkomen dat er alleen maar witte en zwarte scholen ontstaan?

We willen een algemene acceptatieplicht voor alle scholen van alle leerlingen die de grondslag van de school erkennen. De succesvolle experimenten van een transparant aanmeldingssysteem, inclusief een vast aanmeldmoment, verdienen landelijke invoering.

Wonen en hypotheekrenteaftrek

Algemeen:

De PvdA wil ingrijpen in de woningmarkt. Wij streven naar een woningmarkt die eerlijk en rechtvaardig is. De vereist actieve en betrokken woningcorporaties. Zij moeten voor een maatschappelijke taak met een publiek moraal staan. Dat betekent een betrokken en verantwoord bestuur en meer grip voor zowel de overheid als de bewoner. De fiscale behandeling van het eigen huis omvat de hypotheekrente- aftrek, het eigen- woningforfait en de overdrachtsbelasting. De PvdA wil dit dure, complexe en inefficiënte systeem *geleidelijk aanpassen*. Verstoring van de woningmarkt moet in deze overgangperiode zoveel mogelijk worden voorkomen. En woningeigenaren moeten zich kunnen aanpassen aan de noodzakelijke veranderingen.

Waarom wil de PvdA het systeem van aftrek van de hypotheekrente aanpassen?

Het huidige systeem van hypotheekrenteaftrek zorgt ervoor dat eigenaren van dure huizen met hoge hypotheekrelatief en absoluut het meeste voordeel hebben van de hypotheekrenteaftrek. Dit vinden wij oneerlijk. Het is gek dat mensen met een laag inkomen netto meer betalen voor hetzelfde huis dan hun buurman met een goedbetaalde baan. De PvdA wil in 30 jaar toe naar een systeem waarbij we mensen in een rijtjeshuis echt blijven ondersteunen, maar de eigenaren van villa's niet.

Hoeveel geld levert deze maatregel op?

5-6 miljard

Op welke manier wil de PvdA de hypotheekrenteaftrek aanpakken?

Vanaf 2014 zal gedurende een periode van 30 jaar¹ een nieuw stelsel worden ingevoerd wat er toe moet leiden dat uiteindelijk alle huizenbezitters met hypotheekschuld een hypotheekrenteaftrek van 30% krijgen voor de rente over een schuld van maximaal de gemiddelde huizenprijs. Het maximale aftrektarief zal vanaf 2014 in stapjes van 1%-punt per jaar omlaag worden gebracht naar 30%. Nu is dit maximaal 52%. De maximale schuld waarover renteaftrek mag worden genoten bedraagt in 2015 1 miljoen euro. Dit bedrag zal in 30 stapjes worden afgebouwd naar het bedrag van de dan geldende gemiddelde huizenprijs.

Onze oplossing vertoont veel gelijkenissen met die van D66 en de CU.

Aanvullende details en toelichting

De hypotheekrenteaftrek wordt heel langzaam beperkt. We schaffen hem niet af! (zoals GroenLinks). Want we willen mensen wel blijven helpen met het kopen van een huis. We bouwen de aftrek af in 22

¹ De periode van 30 jaar is gekozen omdat reeds nu de hypotheekrenteaftrek vervalt na 30 jaar en reeds nu huiseigenaren geacht worden met het geleidelijk wegvallen van het renteaftrekvoordeel gedurende 30 jaar rekening te houden.

jaar: 1% per jaar, tot een aftrektarief van 30%. De meeste mensen zitten momenteel in maximaal het 42%-tarief van de inkomstenbelasting. Als we vanaf 2014 per jaar 1% teruggaan (vanaf 52%) dan duurt het dus 10 jaar voordat de mensen in het 42%-tarief er iets van merken. Die hebben dus 10 jaar de tijd om zich voor te bereiden. Dat is zeker lang genoeg. Het duurt vervolgens nog 12 jaar de 30% is bereikt ($42-12=30\%$).

Een kleine groep mensen met de hoogste inkomens merkt het al vanaf 2015. Maar die kunnen het dragen, en bovendien gaat het heel langzaam: met 1% per jaar. Het is niet solidair om alle bestaande gevallen te ontzien; dan zou alles op de schouders van de jongeren van nu terecht komen, die straks ook een huis willen kopen. Bovendien zou het een rare situatie geven: dan gaan mensen zich nu nog snel massaal in de schulden steken om een zo hoog mogelijke hypotheek af te sluiten voordat het wordt beperkt. Dat zou niet gezond zijn.

Hoe vangt u de klap op de huizenprijs op?

Alle economen adviseren om de hypotheekrenteaf trek te beperken, maar om het wel heel langzaam te doen. Wij volgen exact dat recept. We doen er maar liefst 30 jaar over, en beginnen pas in 2015. Het effect op de huizenprijzen zal dus zo klein mogelijk zijn. En laten we eerst afwachten of er een klap komt. Ik kan, net zomin als u en anderen, niet in de toekomst kijken.

Waarom in 30 jaar?

We willen het systeem om twee redenen in 30 jaar invoeren. Ten eerste willen we iedereen die met de nieuwe regeling te maken krijgt, voorbereiden om de introductie ervan. De hoogste inkomens (die tegen het hoogste tarief aftrekken) zullen als eerste met de regeling te maken hebben (1% minder aftrek in 2014), mensen die tegen een lager tarief aftrekken pas na enkele jaren (afhankelijke van welk tarief het is). Ten tweede zou een te snelle introductie de huizenmarkt te veel verstoren. Door geleidelijk het systeem in te voeren, willen we dit voorkomen.

Wat doet de PvdA aan de huurmarkt?

De PvdA wil dat de huren mogen in principe met 1% boven inflatie mogen stijgen, mits de meeropbrengst wordt gebruikt om de wijkaanpak te financieren. De PvdA wil ook het puntensysteem aanpassen. Allereerst door rekening te houden met de energiezuinigheid van het huis. Ten tweede moeten in regio's met woningtekorten het puntenstelsel zo worden aangepast dat het aantrekkelijker wordt meer huurwoningen te bouwen voor starters en middengroepen.

Burgers en bestuur

Algemeen:

Het vertrouwen in het openbaar bestuur is niet alleen afhankelijk van een transparantere en efficiëntere overheid. Burgers willen ook directe invloed op het bestuur en vaker dan één keer per vier jaar. De vernieuwing van onze democratie is veelbesproken maar heeft nog weinig voortgang gemaakt in de afgelopen decennia. De PvdA wil hierin betekenisvolle vooruitgang boeken. Het maatschappelijk klimaat vraagt hier nadrukkelijk om. Voor ons is het nu belangrijk een doorbraak te forceren. Dus stellen wij voor om met zoveel mogelijk partijen, zonder taboes vooraf, in korte tijd te komen tot een langjarig **Nationaal Democratie Akkoord**. Doel is de modernisering van de representatieve democratie door haar op een verantwoorde manier te verbinden met vormen van directe invloed voor de burger. Dat is het type politieke daadkracht dat daadwerkelijk kan bijdragen aan herstel van vertrouwen bij de burger in de politiek.

Gaat de PvdA bezuinigen op veiligheid?

Nee. Al het geld dat we vinden binnen veiligheid, wenden we ook weer aan binnen veiligheid, met name aan blauw op straat

Wat doet de PvdA met de politie? Wat doen we met de hoeveel blauw op straat?

De PvdA wil dat we alle efficiencywinsten in veiligheidssector worden ingezet om de operationele sterkte van de politie, met name op straat, te vergroten. De politie hoort op straat, niet achter het bureau. Het aantal politieregio's brengen we terug tot 10, aansluitend op de arrondissementen van Justitie.

Hoeveel buurtagenten krijgen we erbij in uw programma?

PvdA investeert 190 miljoen euro voor 3.000 extra buurtagenten.

Hoe gaat de PvdA overlast, criminaliteit en intimidatie terugdringen?

De gemeenten hebben in de afgelopen jaren al veel extra bevoegdheden gekregen om overlast aan te pakken: gebiedsverboden, samenscholingsverboden, inzet straatcoaches, etc. Maar voor het structureel tegengaan van overlast is meer nodig. Daarom ondersteunen we de thuiscultuur: ouders zullen op hun eigen verantwoordelijkheid worden aangesproken, zo nodig worden begeleid door gezinscoaches. Daarom dringen we de straatcultuur terug: behalve extra wijkagenten en straatcoaches is de PvdA voor 'slimmer straffen'. Heel gericht kan een straatverbod of meldingsplicht worden opgelegd. En we versterken de schoolcultuur: nieuwe vormen van onderwijs waarin het leren van een vak gepaard gaat met structuur en goede begeleiding. Maar ook door een radicale aanpak van lesuitval en schoolverzuim.

Wat wil de PvdA met de softdrugs? Legaliseren?

We willen de teelt van softdrugs strik reguleren en de coffeeshops behandelen als een normaal horecabedrijf. Het geldt dat deze maatregelen oplevert moet ten goede komen aan meer wijkagenten daar waar dat nodig is.

Nederland en de Wereld

Algemeen:

De PvdA streeft naar een actieve bijdrage van Nederland aan een betere wereld. De veranderende machts- en welvaartsverhoudingen in de wereld vragen om een dergelijke actieve rol. De PvdA vindt dat Nederland zich moet richten op de actuele en veranderende vredesvraagstukken en op de wereldwijde verdeling van natuurlijke hulpbronnen. Dit kan door slimme coalities in "axes of justice" te smeden en zo politieke en diplomatieke doorbraken te realiseren. Een sterk, assertief en verenigd Europa is daarbij van essentieel belang.

Wil de PvdA bezuinigen op Defensie?

Ja. Door betere samenwerking binnen de EU kan winst worden geboekt. Nederland moet dus actief streven naar meer pooling van taken in NAVO- en EU-verband en haar aanschafbeleid van groot materieel daaraan aanpassen.

Moet de JSF er komen?

We willen langer doorvliegen met de F16's en besluiten pas later over opvolging. Hierbij leggen we ons niet vast op één van de potentiële opvolgers, dus ook niet op de JSF. Dat is, in het kort, ons standpunt m.b.t. de opvolging van de F16.

Gaat de PvdA bezuinigen op OS?

Nee. De PvdA handhaaft de 0,8 van het BNP voor ontwikkelingssamenwerking.

Overige punten

- De PvdA vindt dat het personeel van Defensie de ruggengraat van de krijgsmacht vormt. Hun inzet verdient goede arbeidsomstandigheden en adequate nazorg.
- De PvdA vindt dat Nederland moet pleiten voor de terugtrekking van Amerikaanse kernwapens van Nederlands grondgebied.
- Nu alle begrotingen van Europese landen omlaag gaan, moet ook de begroting van de EU netto omlaag. Dit noopt tot het stellen van prioriteiten. EU zou een gemeenschappelijk energie-, criminaliteitsbestrijding-, en asiel- en migratiebeleid moeten krijgen.